

KÜRTÖS

XVII. évfolyam 11. szám

Közéleti havilap

2019. november

Ára 0,50 EUR

Harminc éve szabadon!?

A napokban a médiákban sorra idézik a bársenyos forradalom időszakában megtörtént eseményeket. Különböző boncolgatásoknak adnak teret, némelyek már-már hősöknek képzelik magukat, vagy próbálják beállítani őket. Pedig mi csak ballagtunk az események után, mert már körülöttünk minden forrongott, sőt a világosság fénye Pozsonyban gyúlt ki utoljára. Ezzel nem akarom kisebbiteni, lekicsinyíteni az akkori eseményekben, változásokban, változtatásokban élen járó emberek, vezetők merészségét, jóindulatát, előrelátását, a jó ügyek felpáratolását. A történelemben mindig voltak korszakok, amelyek felváltották a régit, és az újak mindig újat hoztak a régihez képest. A fejlődés pedig egyértelmű. A ma élő embere, aki kárvalottja, szenvedő alanya, kisemmizette vagy éppen kedvezményezettje lett a változásoknak, természetes, hogy másként éli és ítéli meg a fordulatot, amely mégis csak az ő életét változtatta meg, döntött sorsáról. Hogy ezt mennyire tudta elviselni, feldolgozni, mennyi ereje volt ezen túllépni, nem feladni és hagyni veszni azt, amit eddig felépített fizikai és szellemi értelemben, új erőt meríteni magából, és megpróbálni megtalálni azt az utat, lehetőséget, ami emberi körülményeket tud teremteni számára. Nagy kihívás volt ez mindenki számára, voltak, akik vették a lapot, voltak, akik rezignáltak, a többség hagyta magát sodortatni az eseményekkel, aztán vonata vagy jó vágányra váltott, vagy nem, vagy kisiklott. Az országban eluralkodott a vad kapitalizmus mely újra romba döntötte az országot, és sodorta szegénységbe a tömegeket. Ennek szemüvegén keresztül nem nagyon látszottak az elért demokratikus vívmányok, mert sok esetben élni sem tudtunk vele, nem tudtuk érvényesíteni sem, mert mindig voltak magasabb elvek és érdekek, amelyek ezt megakadályozták.

Mi, magyarok hogyan éltük meg ezt a forradalmat, és mennyire tettük, ismertük el ezt magunkénak is? Hogy nem jártunk az élen, és nem is mi kezdtük el, ezt azt hiszem, leszögezhetjük. De hogy voltak kezdeményezéseink, egyéni és csoportos megnyilvánulásaink még előbből is, ez nyilvánvaló. A későbbiek-

ben aztán belekerültünk a fősodorba is, ott voltunk az első sorokban a változtatások kinyilvánításánál is. A legnagyobb magyar erőt abban az időben a Független Magyar Kezdeményezés (FMK) képviselte. Januári programnyilatkozatuk egymás mellett jelenti ki, hogy demokraták vagyunk és magyarok vagyunk. Demokraták, mert az egyén szabadságára és differenciált politikai viszonyokra épülhet igazi demokrácia. És magyarok, ugyanis a „csehszlovákiai magyarság a magyar nemzet része. A nemzethez tartozás emberi jog. Minden csehszlovákiai magyar Csehszlovákia egyenjogú polgára, tehát az állam alkotója.“ Leszögezi, hogy „a nacionalista demokrácia nem demokrácia. Emberi, polgári és nemzeti jogegyenlőség nélkül nincs demokrácia.“ Szorgalmazza Csehszlovákia nemzetállami koncepciójának ártértékelését,

annak alkotmányjogi konzekvenciáival együtt. Programnyilatkozatuk foglalkozik az élet minden területével, elképzeléseik mára már nagy részben meg is valósultak.

Aztán, amikor már tetőzött a forradalom, főbb céljai megvalósultak, amikor már a folyamatok visszafordíthatatlanná váltak, újra győzött nálunk a nacionalista demokrácia. A nemzetiségek jogainak tekintetében a különvált, mai önálló állam, Szlovákia sem tudta kivetkőzni magából a nacionalista eszméket, sőt alkotmánya a mai napig ezt támasztja alá. Hiába a polgári egyenjogúság, amikor a többség ellenében jogainkat nem tudjuk érvényesíteni, mert simán leszavazzák őket. Sőt, arra is ügyelnek minden területi felosztásnál, hogy ez még véletlenül se sikerülhessen. Az egyház is magáévá tette ezt a koncepciót, amikor új egyházmegyéket hozott létre. Hogy nálunk ez mikor fog megváltozni? Majd ha mindnyájan képesek leszünk összefogni, egybetartani, és magyarként akarni élni szülőföldünkön. Az FMK akkori megfogalmazása szerint Közép-Európában csak akkor születik igazi demokrácia, amikor az itt élő kis nemzetek összefognak, és együtt küzdenek tagjai emberi, polgári és „kollektív nemzeti jogaiért“.

Minden választás egy újabb esély a társadalmi változások eléréséhez, februárban erre is gondoljunk.

Balogh Gábor

CSEMADOK 70

„Az igazságnak és a szeretetnek győznie kell
a hazugság és a gyűlölet felett!“

(Václav Havel)

Az én régióm - más szemszögből

Ezerarcú; ezer színben pompázik az őszi erdő. S mikor a napfénynek sikerül átkúsznia a levelek sűrűjén, az páratlan látványvilágot ébreszt az emberi szemnek.

Minden ilyen szépségnek vége szakad, mikor láncfűrészek énekei hangoznak fel. A dal végeztével marad a kopárság, a gaz, az irtás, a pusztulás látványa. A fa nélkülözhetetlen, ez kétségtelen, de sajnos, itt többről van szó...

Miért is ezzel kezdtem mondanivalóm? Mert nagy hasonlóság mutatkozik az erdő és a mi népünk között, de különösen e régióban. S most, ahogy élhettem ezzel a hasonlattal, szeretném kifejezni ezt.

Mi, magyarok szeretjük, ha hősként tekintenek ránk, a könyvek csupa szépet, jót írnak rólunk. Igen, nagyon sok mindent nekünk köszönhet a világ, szép szokásaink vannak, egyedi nyelv, mely páratlan és egy nemzet, amely nagy történelmi múlttal rendelkezik. Lehetne sorolni még, de legyen elég ennyi - ez lett volna a napfény.

Nyissuk ki kicsit szemünket, és vegyük alaposan fontolóra ezt az egészet. Szűkítsük le a kört, és térjünk rá a mi régiókra, Palóc-földre. Ismétlem, nagyon sok szép és örökös hagyatékunk van, de most nem ezekről szeretnék beszélni.

Ez a nép nem összetartó! Ha békeidő van, márpedig az van, haszonlesésből próbálnak meg maguknak hasznot húzni. Elkényelmesedett, magukba züllött asszonyok és emberek súgnak mindenfélét egymásnak, vagy éppen ellenkezőleg: ordítanak és szitkozódznak a másikkra. Ezen népek jó része ki sem mozdul a házából, úrrá lesz rajtuk az unatkozás, ezzel megkeserítve nemcsak a családjaik vagy a szomszédjaik, de önmaguk mindennapi életét is. Nem tudom, helyesen tettem-e, de úgy éreztem, muszáj voltam erről szólnom.

Végso gondolatként még annyit: szülőföldünk nagyjai évszázadokkal ezelőtt nemcsak a betegség miatt távoztak el oly fiatalon az élők sorából. Nagy szerepük volt ebben a fent említett szomorú tényeknek is.

Vajon ezért fogyunk annyian, vagy ennek köszönhetően tudtunk még a mai napig is fent maradni a történelem színpadán? Bűnösök vagyunk, ezért (?).

Jánoska Mátyás

Mindenki a maga lovát dicséri?

Amikorra ezek a sorok napvilágot látnak, nagy valószínűség szerint már ismerni fogjuk a 2020. február 29-én tartandó parlamenti választáson induló politikai pártok és mozgalmak választási listáját. Ha jól tudom, december 1-jével jár le a jelöltlisták leadásának határideje. Most már biztosra vehető, hogy a felvidéki magyar szavazatok többségének elnyeréséért elsősorban a Magyar Községi Összefogás /Maďarská komunitná spolupatričnos□/ és a Magyar Kereszténydemokrata Szövetséggel az oldalán a Most-Híd indul versenybe.

Merthogy végleg lezárultak a magyar érdekeltségű pártok között nyár óta tartó, a magyar összefogás megteremtésére irányuló tárgyalások. Nagyon úgy tűnt, hogy véglegessé válik a két nagy párt, az MKP és a Most-Híd összehozása, mi több, meg is született és a Régiók Pártja Híd MKP nevet kapta a választási párt, amelyen helyet kínáltak a Simon Zsolt vezette Magyar Fórumnak, az MKDSZ-nek és a bejegyzésre váró Összefogásnak. Csakhogy az MKP Országos Elnöksége nem adta áldását az MKP-Híd paktumra, ami miatt újra asztalhoz ültek az érdekelte pártok tárgyalóküldöttségei, hogy kezdeményezzék az ötpárti összefogást. Az MKP részéről kardinális kérdéssé vált bejutás esetén a Smerrel való koalíciókötés kizárása, amire a Híd képviselői nem mutattak hajlandóságot, és „bedobták“, hogy akkor az OLANO-val sem. A lényeg, hogy ezen a ponton megszakadtak a tárgyalások, és ezt követően a Most-Híd elnöke kijelentette, egyedül indulnak a választáson.

A történetek után vettem magamnak a fáradságot, és figyelmesen elolvastam a felvidéki magyar hírportálokon megjelent nyilatkozatokat, jegyzeteket és a hozzájuk kapcsolódó, helyenként mocskolódó, vulgáris szavaktól sem mentes kommenteket. Arra a megállapításra jutottam, hogy mindenki a maga lovát dicséri, egészen pontosan, az MKP-hoz köthető közösségi oldalakon a Hidat hibáztatják az ötpárti összefogás megghiúsulásáért, és fordítva. A Most-Híd szekerét toló hírportálok az MKP-t bírálják a teljes magyar összefogás elmaradásáért. Sem az egyik, sem a másik oldallal szemben nem szeretnék elfogult lenni, de feltételezem, hogy mind az MKP, mind a Híd szimpatizánsai közül nagyon sokan várták az ötpárti összefogás megteremtését, ugyanakkor félő, hogy egyik meg másik oldalon is akadtak bőven ellenzői is.

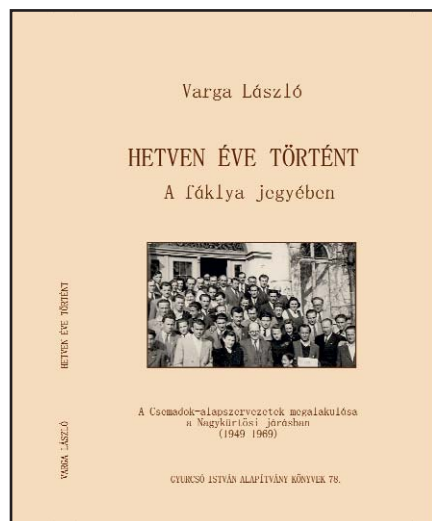
Gondolom, hogy a már kezdetét vevő választási kampányban mind a Magyar Községi Összefogás, mind a Most-Híd arra fog törekedni, hogy erőteljesen mozgósítsa a magyar embereket, minél nagyobb számban vegyenek részt a választásokon, és természetesen, lehetőleg e két formáció valamelyikét részesítsék majd előnyben. Nem kívánok feleslegesen jóslatokba bocsátkozni arra vonatkozóan, hogy a kettő közül melyik esélyesebb a „továbbjutásra“, mert ami előnyére szolgál az Összefogásnak, az hátrányára válhat a Hídnek, és, persze, fordítva is igaz. Szerintem háromesélyes a dolog. Megtörténhet ugyanis, hogy a választók akaratából egyik formáció sem jut be a parlamentbe, vagy csak az egyik, legkevésbé valószínű, hogy mind a kettő.

Látszólag a politikai pártok játsszák a főszerepet a választásokon, de a mi esetünkben, itt, Felvidéken könnyen előfordulhat, hogy a statisztákra, vagyis ránk, választópolgárookra hárul majd a főszerep. S nem mindegy, miként birkózunk meg ezzel a váratlan szereposztással. Két dologban kell nagyot alakítanunk: 1. esetleges, és helyenként talán indokolt kifogásainkat, vagy jogos fenntartásainkat félretéve részt kell vennünk a választásokon. 2. /és ez a nehezebb/ alaposan vizsgáljuk meg a főszereplők hitelességét, megbízhatóságát, és ne sajnáljuk rá az időt, figyelmesen, pontról pontra olvassuk el „szövegkönyvüket“, azaz választási programjukat. Ha következetesen járunk el ebben a két pontban, bízom benne, hogy jól fogunk választani.

Ja, majdnem elfelejtettem. A fenti két pont megszívlelését nem annyira a biztos pártválasztók, mint inkább az ingadozó, az időközben elbizonytalanodott vagy más pártok felé kacsingató magyar választók figyelmébe ajánlom.

/bodzsár/

Emlékezzünk rájuk!

A Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya szervezésében 2019. október 26-án Ipolyszécsénykén került sor a Szövetség megalakulásának 70. évfordulója alkalmából rendezett jubileumi ünnepségre /erről olvashatnak lapunk 7. oldalán/. A rendezvényen a jeles évforduló alkalmából Hűségért emléklapot adományoztak a Csemadok-alapszervezetek aktív tagjainak a Szövetségben végzett érdemdús munkájuk elismerésül. Az ezzel járó ajándétként mindenki megkapta Varga László: HETVEN ÉVE TÖRTÉNT címmel összeállított, értékes dokumentumokkal, fényképekkel kiegészített kötetét, amely a Nagykürtösi járásban a Csemadok-alapszervezetek megalakulását mutatja be az 1949-1969 közötti időszakban.

A kiadvány a Gyurcsó István Alapítvány Könyvek sorozatának 78. kötete-ként jelent meg, melynek bevezetőjében Balogh Gábor, a Csemadok járási elnöke a következőket írja: „Ez a könyv azoknak a magyarok által lakott falvaknak a csemadokos múltját igyekszik dokumentálni 1949-1969 között, amelyek a jelenlegi Nagykürtösi járás területéhez tartoznak.”

Mindenképpen érdemesnek tartom idézni eme hiánypótló kötetből, amely szűkebb pátriánk Csemadok-szervezeteinek megalakulásáról nyújt értékes dokumentumokat.

A Csemadok megerősödése a Kékkői járásban az 1952-53-as években címet viselő IV. fejezetben arról olvashatunk, hogy a jelzett időszakban jelentős mértékben megnőtt a Csemadok-alapszervezetek száma a járásban. „1952. január 1-jétől lett a járás szervező titkára a Kóvári Alapszervezet elnöke, Rados Pál, majd az ő munkáját segítette titkári beosztásban egy másik alapszervezet, a

Gyürki Alapszervezet elnöke, Gögh László, később egy időre Hriech János volt a járási titkár.” A fejezethez csatolt táblázat 17 alapszervezet megalakulásának időpontját és az alapító tagok számát dokumentálja. Az 1952-es év első hónapjaiban alakult meg a Csemadok-alapszervezet Apátújfaluban /Tóth László kezdeményezésére 49 taggal/, Sirákon /34/, Rárósmúlyadon /50 /, Kökesziben /Szalay Ferenc kezdeményezésére, 40/, Felsőzellőben /78/, Kiscsalomján /33/, Bussán /57/, Ipolyvarbón /36/, elnök: Cserődi János/, Bátorfaluban /33/, elnök: Lendvaj István/, Csábon /33/, Dacsókesziben /27/, elnök: Baksa Sándor/, Ipolybalogon /98/, elnök: Ferenc János, Ipolykérben /28/, elnök: Molnár István/, Ipolykeszin /73/, elnök: Bugyi Károly/, Lukanényén /42/, elnök: Híves Vince/. Óvárban 1953-ban alakult meg a Csemadok 20 taggal, elnök: Mester János, és ugyanebben az évben Ipolyharasztiban is, elnök: Cseri János.

A Kékkői járásban elsőként alakult meg a Csemadok-alapszervezet Szécsénykovácsiban /1949.4.15., elnök: Jancsó Béla/, aztán Nagycsalomján /1951.1.21., 34 tag, elnök: Maszarovics Pál/, Terbegecen /1951.3.4., elnök: Szabó Ferenc/, Gyürkiben /1951.8.19., elnök: Gögh László/ és Kóváron /1951.8.26., elnök: Rados Pál/. Egy mondattal visszatérve Szécsénykovácsra: fontos kiemelni, hogy az országban negyedik alapszervezetként alakult meg a szécsénykovácsi Csemadok-szervezet.

A könyv V. fejezete a Csemadok-alapszervezetek kialakulása az Ipolysági járásban címmel tárgyalja az ipolynyéki /1950.2.15., taglétszám: 25, elnök: Lukács László/, az ipolyszécsénykei /1950.7.16., 22, elnök: Koncz János/, inámi /1952, 32, elnök: Volkovics Béla/, ipolynagyfalui és ipolyhidvégi szervezet megalakítását. Az ipolynagyfalui szervezet létrejöttével kapcsolatban ezt olvashatjuk: „Mikor és hogyan jött létre a Nagykürtösi járás kialakulásakor már létező 20 tagú Csemadok-szervezet, akinek elnöke Košík István volt, erre megfelelő forrást kutatásaim során nem találtam.” Ugyanezt írta a szerző az ipolyhidvégi szervezet megalakulásával kapcsolatban is, amely az új járás létrehozásakor 38 taggal rendelkezett, Cseri László elnök vezetésével.

A hatvanas években alakult meg a Csemadok alapszervezete Zsélyben /1961, elnök: Sztrehárszky János iskola-

igazgató/, Szelényben /1969, 24 tag, elnök: Dola János. A 70-es évek második felében Nagykürtösön alakult meg a járás legfiatalabb Csemadok szervezete, melynek elnöke Pölhös Árpád volt.

A Csemadok Nagykürtösi Járási Bizottsága az 1968. november 16-án tartott rendkívüli járási konferenciáján értékelte a Csemadok Járási Bizottsága szervezeti életét. Megállapította, hogy a térségben működő 30 szervezet mellett szükséges megszervezni az alapszervezeteket Nagykürtösön, Tótygarmaton, Galábocson, Szelényben, illetve Múlyadon felújítani működését. A 30 alapszervezetet feltüntető táblázatban immár szerepel Csalár /30 tag, elnök: Bakay Pál/ és Kelenye /43 tag, elnök: Pribránszky Ferenc/ is, de a szóban forgó kötetben nem találtam utalást ennek a két szervezetnek a megalakulására.

A IX. fejezet a Csemadok Nagykürtösi Járási Bizottsága kialakulásáról szól. Ebből idézünk az alábbiakban: „Az új járási szervezet, amely a Csemadok 15. járási bizottsága volt, 1968. április 16-án tartotta alakuló konferenciáját. A kialakulás időpontjában harminc községben 1760 Csemadok-tag került a Csemadok Nagykürtösi Járási Bizottságához, amelyek korábban a Csemadok Kékkői, Ipolysági, illetve 1960-tól a Csemadok Losonci Járási Bizottságához tartoztak. A 30 szervezet közül 29 szervezet volt bejegyezve.” A konferencián jóváhagyták a Csemadok Nagykürtösi Járási Bizottsága első elnökét a nagykürtösi Hriech János személyében, aki a régióban a Csemadok alapító tagja volt. A járási titkár Rados Pál lett, instruktora Bányai Géza volt.

A dokumentumkönyvben megtalálhatóak az 50-es évek elején létrejött Csemadok-alapszervezetek alapító tagjainak, első tisztségviselőinek, valamint az egykori kékkői, ipolysági, losonci és nagykürtösi járási bizottság vezetőinek és a járási bizottságok tagjainak neve. Jó lenne tudni, az alapító tagok közül él-e még valaki a járásunkban? Szinte biztosra vehető, hogy már senki sem, vagy ha mégis, közelebb vannak a kilencvenhez, mint a nyolcvanhoz. Csemadok-alapszervezeteink dolga, hogy méltóképpen emlékezzenek elhunyt alapító tagjaikra, nevüket mindenképpen írják be a Csemadok-krónikába!

B.Gy.

A palóczok - kétszáz éve alapozta meg Szeder Fábián a magyar néprajzkutatást

Háromnapos rendezvénnyel három helyszínen - Balassagyarmaton, Szécsényben és Csábon - tisztelegtek Szeder Fábián kétszáz évvel ezelőtt megjelent A palóczok című tudományos munkája előtt a néprajzkutatás szakemberei, művészek, jó palócok.

Az ünnepségsorozat, amely október 25-e és 27-e között egyben a magyar néprajzi leírás, nyelvjárás- és népcsoportkutatás születésének kétszázadik évfordulója alkalmából került megrendezésre, a Palóc Múzeumban vette kezdetét.

Az ünnepi konferenciát és kulturális napokat Tóth Henrik, Csáb polgármestere nyitotta meg, aki a falu neves szülöttének, Szeder Fábiánnak életét ismertette a jelenlévőkkel. A községben utca, énekegyüttes és fesztivál is viseli nevét, 2018-ban pedig Szeder Fábián első szobrát is felállították a község iskolája mellett.

A rendezvénysorozat első két napján számos előadás hangzott el a magyar néprajz kezdeteiről, eredményeiről, jelentőségéről, Szeder Fábián életéről és munkásságáról, valamint a palócokról.

Pénteken Balassagyarmaton a csábi Szeder Kórus is bemutatkozott, de a kétszáz éve született Reguly Antalnak emléket állító időszakos vándortárlatot is megnyitották. A nap zárásaként első alkalommal adták át a Palócságért-díjat, amelyet Csáky Pál felvidéki politikus, író és Kanyó Judit, Varsány polgármestere kapta.

Szombaton a szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeumban folytatódott a programok, ahol a szervezők nevében Limbacher

EMLÉKEZZÜNK EGYÜTT!

Gyertyagyújtással emlékeztek Ipolybalogon a 63 évvel ezelőtti október 23-i eseményekre, az '56-os forradalom hőseire. A Szent Erzsébet parkban összegyűlteket Lenický Anett köszöntötte a bukrétások énekét követően, majd dr. Kökény István jogász, történész előadását hallgathatták meg a résztvevők. Beszédében kihangsúlyozta annak fontosságát, hogy a közösség érdekében nagyjaink háttérbe szorították az „én“-t, teret adva az előremutató tevékenységet magában hordozó önfeláldozásnak. Nekünk, az utódoknak pedig nemzeti kötelességünk az emlékezés.

Az emlékest imával és a nemzeti himnusz éneklésével zárult.

CzM

Gábor igazgató üdvözölte a jelenlévőket. A nap folyamán többek közt Agócs Gergely népzeneész, a Magyarok Háza munkatársa is tartott előadást, de a palóc térségen kívül bemutatásra kerültek a magyar néprajz egyéb régiói is. Az estét Nógrád megyei és felvidéki előadók közreműködésével palóc folklórműsor zárta Paluch Norbert néptáncpedagógus, etnográfus rendezésében, aki egyben a konferencia kulturális szervezője is volt.

Az programsorozat vasárnap Csábon, Szeder Fábián szobránál végződött, ahol helyi diákok és a Folk LC kultúrműsorát hallgathatták az egybegyűlteket. A rendezvény Limbacher Gábor beszédével és koszorúzással zárult.

Za□ko Ervin

A Palócságért-díj alapítása

a magyar néprajzi leírás, népcsoport- és nyelvjáráskutatás 200. évfordulója alkalmából

A csábi születésű Szeder Fábiának a Tudományos Gyűjtemény 1819. évi VI. kötetében „A' Palóczok“ címmel megjelent értekezése a szakirányú magyar és Kárpát-medencei néprajzi leírás, nyelvjárás- és népcsoportkutatás megszületését is jelenti. E kétszáz éves jubileum megtartására a balassagyarmati Palóc Múzeum és a szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeum közös szervezésében kétnapos tudományos konferencia, szakmai kirándulás és kulturális napok valósultak meg 2019. október 25. és 27. között bujáki, füleki karancslapujtói, losonci, örhalmi, rimóci, varsányi hagyományörzők, a Mohorai Faluszépítő és Hagyományörző Egyesület, a Palóc Néptáncgyűttes, a rimóci Szent József Katolikus Férfiszövetség, a Csábi Szeder Fábián Dalegylet, a varsányi Muskáti Hagyományörző Együttes, a losonci Folk LC, a CSEMADOK Nagykürtösi Területi Választmánya és Sasvári János fafaragó népművész közreműködésével. Az ünnep megvalósulásában Paluch Norbert rimóci néptáncos, néptáncpedagógus, néprajzkutató szerzett elévülhetetlen érdemeket.

A bicentenárium tiszteletére a Palóc Múzeum és a Palóc Múzeumbarátok Egyesület díjat alapított. Ezután minden esztendőben egy felvidéki és egy magyarországi személy részesül az elismerésben, aki a palócság javára kiemelkedő teljesítményt nyújtott. Első alkalommal Pintérné Kanyó Judit, a Szécsény melletti Varsány község polgármestere és Csáky Pál politikus, író kapta meg a díjat.

Kanyó Judit helyi származású, 2010 óta Varsány polgármestere. Ez idő alatt az 1603 főt (2015) számláló kis cserhádi faluban „a fenntartható falufejlesztés“ és „a hagyományos tudásátadás alapuló vidékfejlesztés“ jegyében mintaadó közösségépítő, mezőgazdasági, hagyományápoló és szociális beruházások valósultak meg:

- * Kialakították a Kézművesportát, a Hagyományörzők Házát, a Varrodát, egy varróműhelyt és egy feldolgozó üzemet. A „hímzőkörökben“ mára már országszerte ismert Varsányi Kézművesporta méltán büszke termékeire: a mindennapi használatra szánt hímzett lakástextilekre, lakásdíszekre, faragványokra, bőrdíszműves termékekre és a hagyományosan elkészített varsányi népviselet darabjaira: főkötőkre, szakácskákra, ingvállakra. Mert számukra nemcsak a megörökölt tudás átadása a fontos, hanem annak megújítása, gyakorlati hasznosítása is.

- * A hagyományos faluközösség értékeinek megtartásáért hozták létre a Falugazdaságot, és építették meg a Falugazdaság központi épületét. A szociális szövetkezetként bejegyzett Varsányi Falugazdaságot a START közmunkaprogram keretében indították el. Feladatuk a falu szükségleteit figyelembe vevő, ugyanakkor a külvilágra, piaci hatásokra is nyitott konkrét termelés és szolgáltatások nyújtása. A 44 dolgozót három különböző területen alkalmazzák: a kertészet virágosításával, a parkok gondozásával és a közterületek rendezésével foglalkozik. A gyógynövényesben 8féle gyógynövényt termesztnek és dolgoznak fel: szörpöknek, teának és ajándéktárnyak készítéséhez. A zöldség- és gyümölcsstermesztés teljes egészében ellátja az önkormányzati konyhát, ahol naponta 300 főre főznek.

- * Kidolgozták a Palóc Gyümölcs programot.

- * A szolgáltatások bővítésén is fáradoznak: létrehozta a gyógyszertárat, vendégházat rendeztek be, és felújították a Községi Házat.

- * A varsányiak a falu „megtartó erejének erősítése érdekében“ fontosnak tartják már óvodáskorban „elhinteni“ a magokat, így gyakori, hogy a helyi idős hagyományörzők óvodai foglalkozásokon ismertetik meg a gyerekekkel a palóc népmesekincset, a néptáncot, a népdalt, a viseletet.

- * Évente több alkalommal rendeznek fesztiválokat a hagyományörzés és a gasztronómia jegyében.

A falu lakóinak összefogása és kitartó munkája eredményeként Varsány neve mára szűkebb pátriánk határain túl is jól cseng.

Csáky Pál a Balassagyarmathoz közeli Kóvárról származik, ahol gyermekéveit töltötte. A csehországi (Pardubice) egyete-

men szerzett vegyészmérnöki diplomát. 1981 és 1990 között a lévai Levitex cég vezető technológusa. 1990-től a Szlovák Nemzeti Tanács, azaz a parlament képviselője. 1991-1998: A Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom alelnöke. 1998-2007: A Magyar Koalíció Pártjának (MKP) alelnöke, majd 2010-ig az elnöke. 1998-2006 között Szlovákia miniszterelnök-helyettese, 2014-től 2019-ig európai parlamenti képviselő.

Miniszterelnök-helyettesként támogatta a Palócok Vigyázó Keresztjének elkészítését és felállítását Herencsényben. Az avatóünnepség szónoka volt, és több alkalommal mondott ünnepi beszédet ezen a helyszínen.

Támogatta a palóc emlékhelyek felújítását, kiemelten az alsósztrigovai kastélyt, ugyanitt a Rigele Alajos tervezte Madách-émlékműét és Mikszáth szklabonyai szülőházát. Ebbéli tevékenységéért 2017-ben megkapta a Nógrád megye díszpolgára címet. 2019-ben megszervezte a palócföldi kultúra bemutatkozását Brüsszelben, az Európai Parlamentben.

Ugyancsak idén megszervezte Palócföld bemutatkozását Pozsonyban, a Csemadok nagytermében. Folyamatosan támogatja az Alapítvány Balassagyarmatért és a Palócságért egyesület munkáját. Publicisztikai ténykedése során rendszeresen foglalkozik a palóc szülőföld kérdéseivel is. A Palócföldhöz való kötődését dolgozza fel az Úton című kisregényében, amely 1992-ben jelent meg Pozsonyban, a Madách Kiadó gondozásában. Budapesten a József Attila Színház visszatérően játssza az egyik egyfelvonásos művét Egy nap az örökkévalóságból címmel.

Jó egészséget és további eredményes alkotó munkát kívánunk kitüntetettjeinknek a magyarság, a palócság és a magyar-szlovák együtvé tartozás szolgálatában!

Limbacher Gábor és Lengyel Ágnes

a szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeum és a balassagyarmati Palóc Múzeum igazgatói

„A magyar kultúráért és oktatásért“

A Magyarország határain kívül élő magyarság szülőföldjén való boldogulásának, a Magyarországgal való sokoldalú kapcsolatai ápolásának és fejlesztésének előmozdítása, a magyar nemzeti azonosságtudatának megerősítése az oktatás és a kultúra támogatása által a célja annak a pályázatnak, amellyel Magyar Kormány - a Bethlen Gábor Alap közvetítésével - támogatja az említett területeken működő határon túli magyar szervezeteket, intézményeket. Az Ipolyi Arnold Alapiskola két sikeres pályázatot nyújtott be ezen a téren, majd bonyolított le az idei évben. Ennek köszönhetően alsó tagozatosaink budapesti színházlátogatáson vehettek részt, míg az 5. és 6. osztály tanulói új Regionális nevelés tankönyvből sajátíthatják el az ismereteket e tantárgyon belül.

A Színház - ablak a világ megértéséhez c. pályázattal diákjaink Budapestre látogattak, és részt vettek a Pesti Magyar Színház Rumini Ferri-szigeten című mesejátékán. A fergeteges előadást követően külön élményt jelentett az előadás után tartott színházpedagógiai foglalkozás, melynek keretén belül a tanulók képzett színházpedagógusok segítségével és irányításával dolgozták fel a kapott színházi élményt. A szakemberek a dráma és a színház eszközeivel vezették a gyerekeket véleményük, problémáik megfogalmazásához. Így a színházlátogatás valódi közösségi élménnyé vált.

Az Ipolyi Arnold Alapiskola iskolaprogramjában szereplő regionális nevelés tantárgy bevezetésével iskolánk azt a célt tűzte ki, hogy a diákok mind jobban megismerkedjenek szűkebb környezetük történelmével, hagyományaival, népszokásaival, jeles szülőiteivel, a terület földrajzi, biológiai sajátosságaival, a Középső-Ipoly mente sajátos nyelvhasználatával, azaz a palóc

nyelvjárással, és ezáltal kialakuljon bennük egy erős kötődés a szülőföldjükhöz és az anyanyelvükhöz. Az 5. és 6. osztály számára készített tankönyvek tehát ezt a célt szolgálják. A könyvek összeállítói, írói az iskola pedagógusai: Németh Ágota és Molnár Tamás voltak, akik az elérhető szakirodalomból és saját tapasztalataikból kiindulva készítették el a tankönyveket, melyek aztán a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya nyomdájában készültek el, nem kis mértékben a TV elnöke és alelnöke segítségével és hathatós közreműködése

által. Tehát ezek a tankönyvek a közös összefogás eredményeként születtek meg a Magyar Kormány anyagi támogatása, a CSNTV munkatársainak készséges hozzáállása és az Ipolybalogi Ipolyi Arnold Alapiskola pedagógusainak munkája által, akik szabadidejüket, energiájukat nem kímélve dolgoztak azon, hogy diákjaink tudását, tájékozottságát, ismereteit ezen a téren is bővítsék.

Hugyecz Zolcer Erika, Németh Ágota

Ezzel a címmel nyílt kiállítás október 23-án Pozsonyban a Brämer-kúriában. A kiállítás kurátora az a Bedi Kata esztéta volt, aki két éven át Petőfi-ösztöndíjas-ként a Csemadok központjában tevékenykedett 2016-2018 között. A képzőművészeti kiállítást Jarábik Gabriella, a Szlovákiai Magyar Kultúra Múzeumának igazgatója nyitotta meg.

Ki is ez a képzőművész, akinek neve járásunk idősebb korosztálya számára

Nagy Zoltán: Mezőben

ismerősebben cseng? A képzőművész annak a Zs. Nagy Lajos költőnek a fia, aki Zsélyben született, és ott is van eltemetve. Nagy Zoltán festőművész 1961-ben született Losoncon. A Képzőművészeti Főiskolát Pozsonyban végezte, azóta is ott él és alkot. Kezdetben grafikusként tevékenykedett, de műfaja a rézkarc, a tusrajz, a kollázs és természetesen a festészet. Számos kiállítása volt már Pozsonyban, Komáromban, Budapesten, Balassagyarmaton és Párkányban, de csoportos kiállítás résztvevőjeként például Helsinkiben, Milánóban, Ljubljanában, Kuala Lumpurban, Sanghajban, Tajvanon vagy az indonéziai Balin is kiállított.

Bedi Kata esztéta szerint Nagy Zoltán képein a felszabadult alkotás érzékelhető. Ez egy olyan sajátossága a festészetnek, amire csak nagy alkotók képesek.

A kiállítás megnyitóján járásunk képviselőjében átadtam a szülőföld üdvözlét, és gratuláltam a képzőművészeti területén elért sikereihez.

A tárlat 2020. január 31-ig tekinthető meg a Szlovákiai MK Múzeumában.

Balogh Gábor

A JUBILEUMHOZ MÉLTÓ ÜNNEPSÉG

Október utolsó szombatján Ipolyszécsénykén került sor a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya jubileumi ünnepségére a Szövetség megalakulásának 70. évfordulója alkalmából. Jelen voltak a Csemadok-alapszervezetek elnökei, a szervezetek mellett működő népművészeti csoportok vezetői, az önkormányzatok polgármesterei és a magyar tanítási nyelvű alapiskolák igazgatói. A vendégek sorában foglalt helyet Bárdos Gyula, a Csemadok elnöke, Görföl Jenő országos főtítkár, Jámbor László, az MKP megyei képviselője, továbbá Török Alfréd, a Csemadok lévai járási elnöke, Fekete Márta, a Szenci Területi Választmány titkára és Galambos Erzsébet, a területi választmány tagja.

A jubileumi ünnepség nyitányaként Hlavács Réka első gimnazista előadásában az Ismerős arcok együttestől a Nélküled, illetve a Kormorán együttestől Isten uja megérintett c. dalok csendültek fel, míg Ferencz Bernadett harmadéves gimnazista tolmácsolásában Sajó Sándor Magyarnak születtem című költeménye hangzott el. Ezt követően Bodzsár Gyula műsorvezető ismertette a rendezvény programját, majd felkérte Balogh Gábor járási elnököt ünnepi köszöntőjének megtartására.

Visszaemlékező beszédének bevezetőjében Balogh Gábor fontosnak tartotta megemlíteni, hogy a Nagykürtösi járás 51 évvel ezelőtti létrehozása előtti időszakban a térségben megalakult Csemadok-alapszervezetek tagjai három - a Losonci, Kékkői és Ipolysági - járás területén tevékenykedtek. Az új járási szervezet, amely a Csemadok 15. járási bizottsága volt, 1968. április 16-án tartotta alakuló konferenciáját. A kialakulás

időpontjában harminc községben 1760 Csemadok-tag került a Csemadok Nagykürtösi Járási Bizottságához, amelynek első elnöke Hriech János volt, aki a régióban a Csemadok alapító tagja volt. A járási titkár Rados Pál lett, és instruktora Bányai Géza volt. Beszédének további részében a járási elnök nagyra értékelte és egyidejűleg megköszönte az alapszervezetek tevékenységét, a Csemadok-tagok munkáját, és nem utolsósorban a helyi önkormányzatok támogatását, valamint a magyar tannyelvű alapiskolákkal való eredményes együttműködést.

A Csemadok 70 éves múltjára emlékezve Görföl Jenő, a Szövetség főtítkára egyebek mellett szólt arról is, hogy annak idején számos alkalommal ellátogatott az akkor még úgymond fiatalnak számító Nagykürtösi járásba, ahol találkozott a Csemadok járási és helyi vezetőivel.

A Csemadok országos, illetve járási elnöksége által a Szövetség megalakulásának 70. évfordulója alkalmából adományozott emléklapok átadását követő kultúrműsorban elsőként a vendéglátó szervezet Rózsaszírom női éneklőcsoportja mutatkozott be, majd a Csemadok Ipolybalogi Alap-

szervezetének Bukréta hagyományörző csoportja erre az alkalomra készített színvonalas összeállítással lépett színpadra. A Bíborpiros szép rózsaszírom országos döntőjébe jutott ipolybalogi Palóc Népdalcsoporthoz felépése után a lukanényei citeraegyüttes fergeteges hangulatú műsora zárta a jubileumi ünnepséget.

B.Gy.

S FINANČNOU PODPOROU
BANSKOBYSTRICKÉHO
SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

„Egy nemzet szolgálatában elfáradni szabad, de megpihenni sohasem“

Mint ahogyan lapunk 7. oldalán már beszámoltunk róla, járásunkban október végén került sor a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya jubileumi ünnepségére a Szövetség megalakulásának 70. évfordulója alkalmából. Az ünnepség szónoka Balogh Gábor, a CSNTV elnöke volt, az alábbiakban az ő ünnepi beszédét közöljük.

Tisztelt ünneplő közösség, kedves vendégeink!

Minden közösség életében vannak jeles napok, melyekre szívesen emlékezik vissza. A Csemadok életében, és okkal mondhatnám úgy is, hogy a felvidéki magyarság életében ilyen nap a Szövetség megalakulása, amely 70 évvel ezelőtt történt. Ennyi év az ember életében már egy tisztes kor, ami sok mindenre ad alkalmat, jogot az embernek, de más ez egy élő szervezet esetében. Hol van már az alapító tagok nagy része, és hol leszünk mi pár év vagy évtized múlva? És a Csemadok? Csak reménykedni tudunk, hogy nem fogynak el azok sorai, akik majd életetni fogják. Mert élnie kell, mindaddig, ameddig elszakíttóságunk és ennek következményei, a lassú felmorzsolódás lehetőségei fennállnak.

Hogyan is kezdődött? Először is nem lett volna szükség a Csemadokra, ha nincs az igazságtalan trianoni békediktátum, amely több részre szaggatta a nemzetet. Miután ez másként történt, a több mint félmillió emberrel kezdeni kellett valamit, ha az ország élni akart, ha életképességét bizonyítani akarta. Így hoztak létre minket, nem ismerve még akkor azt a szólásmondást, hogy ha az ember valamit cselekszik, abból még nagy baj lehet. Számunkra ez a megmaradás lehetőségét jelentette és egy olyan lüktető, élő képződmény létrejöttét, amely azóta is éli a maga életét, de kihatással van az egész közösség életére is, akár beismerjük, akár nem.

A mai, jubileumi emlékező ülésünk résztvevői olyan emberek, akik maguk is tagjai vagy ismerői e szervezetnek, állandó kapcsolatban vannak vele, elismerik és segítik munkáját, fennmaradását. Mint sok minden a világon az emberi befolyás hatására is történik, úgy a mi életünk is a Csemadokban az ilyen hatásoknak volt, van és lesz kitéve. A hangsúly mindig a felelősségtudaton van, hogy akik a szervezet életére legnagyobb hatással, befolyással bírnak, milyen irányba viszik el. A történelem bizonyította, hogy nem mindig éltünk, élhetünk a lehetőségeinkkel, de mindig megmaradtunk a tisztesség határain belül, és soha nem árultuk el és nem adtuk fel a szülőföldjén élő magyarság érdekvédelmét. Ez az érdekvédelem, párosulva a kultúra és a szellemi tudás eszközeivel, tartott meg eddig is és fog megtartani ezután is bennünket, ha mi is úgy akarjuk. Mindnyájan! Mert ugyan fontos tudni, hogy mit akarunk, de nem elég róla csak beszélni, és várni, hogy a cselekvést más fogja helyettünk elvégezni. A közös érdek közös tettekre hív, mindenféle társadalmi és politikai elkötelezettség ellenére, mert aki kivonja magát belőle, az ne számítson a közösség megbecsülésére. Ez megmaradásunk záloga, csak így lehet jövőnk e társadalomban, magyarként megélő jövőnk.

Mai összefüggésünk fő célja az emlékezés a kezdetekre, a gazdag múlt, a köszönet és a hála kifejezése Önöknek és Önökön keresztül mindazoknak, akik sokat tettek és még sokat tehetnek a szervezet és az itt élő magyarság érdekében. Nagy szükség van az Önök segítségére, pozitív hozzáállására a jövőben is, mert ez az az út, melyről letérni nem lehet, és ismerik a mondást: egy nemzet szolgálatában elfáradni szabad, de megpihenni sohasem.

A Nagykürtösi járás fiatalabb képződmény, mint a Csemadok, csak 1968. augusztus elsején jött létre. A jelenlegi határai közt élő lakosság, falvak a múltban három járáshoz is tartoztak, így az egykori Ipolysági, a Kékkői és a Losonci járáshoz. Ezekben a falvakban a Csemadok-szervezetek megalakulásának körülményeiről, szervezeti dolgaikról az iratok

nagyrészt elvesztek, pótlásuk igen körülményes vagy lehetetlen. A közelmúltban kezdeményeztük, hogy a meglévő dokumentumokat, visszaemlékezéseket összegyűjtjük, és kiadjuk mint közösségi életünk egy szeletét ebben a régióban, hogy unokáink is emlékezhessenek majd ezekre a kezdetekre. Magunk sem reméltük, hogy a jubileumi évben ennek kézzelfogható eredménye lesz, de megtörtént a csoda, melynek terméke egy kiadvány, tegnap hoztuk a nyomdából, és amelyet a tisztelt jelenlévők nagy többsége, az alapszervezetek, az önkormányzatok ma itt átvehetnek. A kiadvány a szervezet első húsz évéről szól, korántsem tökéletes, ígérjük, ennek folytatása is lesz, és a 75. jubileumot bezárólag szervezeti életünk teljes dokumentálására is sor kerül majd a második kötetrel, amely tartalmazni fogja az első kötetből kimaradt anyagokat is. Ehhez kérjük majd mindenki segítségét.

Mi, akik itt ma megjelentünk, ismerjük természeti környezetünket, amelyben élünk, társadalmi, politikai, nemzetiségi összetételét, gazdasági viszonyait, egyszóval azokat a körülményeket, amelyek a jelenlegi viszonyok között behatárolják lehetőségeinket, mozgásterünket, életünket. Tagadhatatlan, hogy egy régió fejlettsége mindenütt kihatással van az ott élő emberek életviszonyaira minden területen. Nálunk is. Minket messze elkerülnek a mindennapi életünket és megélhetésünket jó irányba befolyásoló és könnyítő intézkedések. „Hála“ ezeknek, az ország legfejletlenebb régiói közé tartozunk viszonylag előregedett lakossággal, súlytalan gazdasággal, fejletlen szolgáltatással, magasabb munkanélküliséggel és munkalehetőségek hiányával. Ilyen körülmények között az a pár vállalkozó, gazdasági szereplő vagy az önkormányzatok nem képesek önerőből csodát tenni, marad a túlélés ösztöne. Mit lehet ilyenkor tenni? A felsoroltakon csak széleskörű társadalmi kibontakozás és szolidaritás segíthet. Így volt ez mifelénk a múltban is, így van ez jelenleg is. Itt azért tennék egy megjegyzést, hogy voltak idők, amikor a vidéki ember megbecsülése társadalmilag és gazdaságilag is magasabb szinten volt. Mindezek mögött azonban ott vagyunk mi, emberek, akik eddig is megtalálták a maguk számára azt a felismerést, hogy minden körülmények között élni kell, elviselhetővé kell tenni sorsunkat, ehhez meg kell találni szövetségeseinket, hogy egymást segítve azért legyen örömünk is az életben és egymásban. És itt kell találkoznunk a közös érdekeknek, mi a falu érdeke, és mi a civil szféra érdeke. Ha közösségben, ha jó közösségben akarunk élni, akkor csak egy érdekünk lehet, a közös érdek. Ennek egyik alapvető feltétele az összhang megteremtése, és nem az alá- és fölérendelt viszony pozicionálása.

Személy szerint örülök annak, hogy azokban a falvakban, ahol alapszervezeteink működnek, döntő többségükben a megértés és az együttműködés az önkormányzatokkal normális mederben van. Vannak azonban más helyzetek is, amelyek nem megértésből, téves megítélésekből, emberi gyengeségekből fakadnak, amikor nem tudjuk egymást közösen olyan helyzetbe hozni, melyben elsősorban a közösség érdeke az, ami számít. Ezt mindkét oldalon tudatosítani kell, mert ez a mi közös érdekünk. Biztosíthatok mindenkit, hogy járási viszonylatban erre törekszünk, és örülünk neki, legalább is mi úgy értékeljük, hogy a nagy többséggel jó az együttműködésünk.

Ugyanezt elmondhatom iskoláinkkal kapcsolatban is, és köszönöm mindenkinek a megértést és a támogatást. Ugyan nincs járásunkban egy szál magyar középiskola sem, de az alapiskoláink is nagyon karcsúsodnak, ezért fokozott jelentősége van az együttműködésünknek, hogy a köztudatban mindig jelen legyen a magyar iskolák küldetésének kidomborítása és sorsának alakulása.

Vannak más támogatóink is, igaz, hogy kevesen, de azt jó szívvel teszik. Nem szívesen beszélek anyagiakról sohasem, mert ugyan nem a pénz teszi az embert, de mint tudjuk, jó, ha van. Persze nem konkrétan pénzben gondolkodva, de a támogatás minden formája, az anyagi, az erkölcsi és a szellemi támogatás egyformán szükségeltetik minden szinten és minden szervezetnél. Köszönöm azoknak is, akik ezt így érzik, és tesznek érte, ilyen formán is segítve az itt élő közösség életképességét, erejének növelését. Ebben nem csak a felvidéki támogatóinkra számíthatunk, de vannak határon túli segítők is, akikre sok esetben számíhattunk mind intézményekre, mind személyekre. Többek között csak példaként említeném Balassagyarmat Önkormányzatát vagy a Madách Imre Városi Könyvtárat, továbbá a gyarmati iskolák pedagógusait, civil szervezetek tagjait. Köszönjük segítségüket, támogatásukra a jövőben is számítunk.

Alapszervezeteinknek köszönöm a lankadatlan törekvést megfelelni a kihívásoknak és nem feladni a sokszor reménytelennek látszó helyzeteket sem. Mert ilyen helyzetek is vannak, ezekből is vezet kiút, ezekre is volt példa a közelmúltban is. Amikor addig alvó vagy megszűnőben lévő szervezetek alakultak újjá, amikor a közösség úgymond kivajúdta magából újból azokat az embereket, akik közösen úgy döntöttek, hogy nem

adják fel, és tesznek valamit magyarságuk, megmaradásuk érdekében. Ennél nagyszerűbb dolgot el sem tudok képzelni. Ez a kezdetekre emlékeztet, amikor 70 évvel ezelőtt is így gondolkodtak az emberek. Most ez a cselekedet a mai viszonyok között még hősiesebbnek tűnik. Köszönjük nekik, hogy ezzel azoknak is jó példát mutatnak, aki talán már a feladás küszöbén vannak. Van kiút, ne csak magunkba nézzük, igényeljük a közösség segítségét is, hisz ettől leszünk erősebbek és eredményesebbek. Mert eredményekre is nagy szükségünk van. Legyen az alapszervezeti, szélesebb körű vagy ösztársadalmi. Hogyan várhatjuk el, hogy akiket megválasztunk vagy kiválasztunk, azok vezessenek, vagy tegyenek értünk, legyenek hatékonyak, ha mi kihátrálunk mögülik. Lesz-e majd egyáltalán olyan vezető, aki a mi érdekeinket fogja szem előtt tartani, és uram bocsá' hajlandó is lesz érte mindent felvállalni a saját érdekei feladása árán is? Erre is gondoljunk akkor, amikor az itt élő magyarság létérdeke, hosszú távú megmaradása szülőföldjén a tét a mindennapi élet politikai és társadalmi súrlódásai és gyötrődései között. Biztos, hogy sokszor nincs egyöntetű vélemény és módszer, de a tétlenség, a nemtörődömség, a belenyugvás és a közömbösség biztos, hogy nem a közösség erősödéséhez és épüléséhez vezet, hanem a romlás, a szétesés felé. Ezt akarjuk? Ugye nem! Az ilyen és hasonló gondolatok lebegjenek lelki szemeink előtt, amikor az élet olyan helyzetek és kihívások elé állít minket, hogy lépünk kell, állást kell foglalnunk. És ez gyakran előfordult az utóbbi időkben.

Egy jubileumi ünnep arról szól, és arról kell hogy szóljon, hogy az ünnepelt eredményességét emelje ki, és hasonló vagy jobb teljesítményre, eredményességre sarkalljon. Megköszönje mindazoknak, akik az adott időben sokat tettek, személyesen is példát mutattak, hűek voltak vállalásaikhoz, elveikhez, és kitartók a feladatok elvégzésében.

Mindezt fogadják a Csemadok Országos Tanácsa, Országos Elnöksége, a Nagykürtösi Területi Választmány és Elnöksége köszönetét mindnyájuk felé, és emlékeztetőül, megbecsülésünk jeléül fogadják el és vegyék át az ebből az alkalmából átadandó emléklapokat.

Isten éltesse a Csemadokot, Isten éltesse a felvidéki magyar közösséget!

Ipolyszécsénykén, 2019. október 26.

November 8-án író-olvasó találkozóra került sor Ipolybalogon, a Korona Panzióban. A meghívott vendég Szomolai Tibor építómérnök, vállalkozó, prózaíró volt, aki már másodízben látogatott el falunkba. Ezúttal a második és harmadik megjelent kötetét ismertette, mégpedig a Fáklyavivőt és a Klánt.

Szomolai Tibor 1962-ben született Vágsellyén. Gyermekkorát Alsószeliben töltötte. Az építómérnöki oklevél megszerzése után szakmájában a Csallóközben és annak környékén dolgozott. Innen

Olvasói találkozó Szomolai Tiborral

elkerülve 1995-ben Rimaszombatban megalapította az erdei gombák feldolgozásával foglalkozó kft.-t, ennek ügyvezető igazgatója, valamint megalapította a rimaszombati Katolikus Kör polgári társulást (2007), 2009-2010-ben Rimaszombatban elindította és kiadta a Fáklyavivő című havilapot. 2012 óta dokumentumregényeket is ír. 2017-ben Alsószeli polgármesterének díját kapta a történelmi családregegy műfajának megújításáért (Felvidéki saga, 2013). Az eddig kiadott könyvei rekordszámban fogynak, melyek nagy részét maga forgalmazza.

A Fáklyavivő című kötetében az Isten és egyház, papok és hívek, politika és közélet színes kavalkádban jelenik meg. A harmadik évezred elejének problémáira érzékeny, a felvidéki magyarság sorsáért aggódó szerző ezúttal egy képzeletbeli gömöri kisváros polgárainak az életébe enged bepillantást.

„A klán“ nem szokványos maffiaregegy. A történetben a gengszterek és a könnyű nők mellett színes kavalkádban vonulnak fel politikusok, bukott kommunisták, rendszerváltók és számtalan más fura szerzet, akik mindannyian hozzájárultak egy jobb sorsra érdemes ország tönkretételéhez.

Előkészületben van a Cigányúton című regénye, melyben a cigányok sorsa felé fordul. Várjuk az újabb bemutatkozást.

Balogh Gábor

A Szent Korona Kórus őszi koncertturnéja

Az őszi meleg idő - ragaszkodván az aktív, öt megelőző időszakhoz - próbálja elterelni a figyelmet, hogy közeledik az elcsendesedés, a természet megnyugvása. Még érezzük a nap meleg sugarát, és el sem hisszük, hogy egy-két héten belül sárgulnak a levelek, és fúj a hideg szél, hogy lassan közeledik a tél, az elmúlás és újjászületés időszaka. Am gondolataink még a jelenben vannak, és élvezzük az áldó napfény erejét arcainkon. Vidáman tekintünk le a „magyar tengerre“ a Tihanyi-félszigetről. Az apátságba igyekszünk, a délelőtti szentmisére, melyen szolgálatot lát el kórusunk. Utunk ismerős, hisz az előző este már próbánk volt a nagymúltú templomban, ahol sok szeretettel és apátsági likőrrel fogadott minket Barkó Ágoston OSB plébániai kormányzó.

A szentmisét követően - lévén szeptember 8. - Kisboldogasszony tiszteletére adtunk hangversenyt Isten dicsőségére.

Kórusunkat kiegészítette és a hangversenyt ékesítette Takács Lilla csengő szopránja, P. Szabó Zsuzsanna lélekemelő csellójátéka és Gedai Ágoston orgonajátéka.

A hazafelé tartó úton megálltunk Várpalotán, a Trianon Múzeumban, mintegy megelőlegezve a jövő évi szomorú évfordulóra való emlékezést.

S ha már az emlékezésről van szó, akkor meg kell állnunk amellet, hogy a 2019/2020-as évet a Magyar Országgyűlés II. Rákóczi Ferenc Emlékévvé nyilvánította a nagyságos fejedelem erdélyi fejedelemmé (1704), illetve vezérő fejedelemmé (1705) való válassztásának 315. évfordulója alkalmából. Azonosulva a fejedelem elveivel, mi is úgy éreztük, csatlakoznunk kell az emlékévhöz a magunk módján, a zene hullámain. Így két hangversenyt is adtunk október elején Rákóczi tiszteletére.

Az első koncert helyszíne a kis felvidéki település, Borsib, ahol II. Rákóczi Ferenc meglátta a napvilágot. Az eredeti tervek szerint a szülőhelyén, a kastélyban lett volna az előadás, ám a(z) - üdvözlendő, a magyar kormány által finanszírozott -

felújítási munkálatok miatt végül a templomban került sor a hangversenyre. Az ország keleti részébe való hosszú utazást megszakítván, ellátogattunk a XIII. században épült Boldogkő várába. A jó állapotban lévő erődtámaszból lenyűgöző kilátás nyílt a környékre. A humoros és korabeli öltözetű idegenvezetés még érdekesebb tette a látogatást.

A várat elhagyva, vadregényes tájakon keresztül végül eljutottunk Borsiba, ahol a plébániaközösség pompás vendégvárással lepett meg minket. A végtelen mennyiségű töltött káposztához finom tokaji bort kínáltak, megnehezítve az asztaltól való eltávolodást, mely azonban szükségszerű volt a hangversenyt megelőző próba okán. Az esti előadásra megtelt templomban Laczkó Lajos, a II. Rákóczi Ferenc Polgári Társulás elnöke köszöntötte ünnepi beszédében az egybegyűlteket.

Kórusunk elsősorban magyar zeneszerzők műveit szólaltatta meg, szólistákkal kiegészülve.

A második koncertre Sárospatakon került sor, itt volt az utolsó kuruc országgyűlés. A bazilikában délelőtt a szentmisén teljesítettünk szolgálatot, majd ezt követően adtunk ünnepi emlékhangversenyt a fejedelem tiszteletére. Az előadást itt is a magyar zeneszerzők művei uralták.

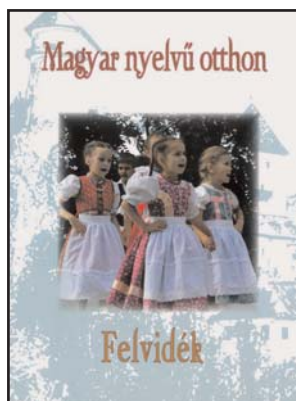
Kórusunk ezúttal is kiegészült szólistákkal, név szerint: Kapi Zsuzsanna - szoprán és Pászti Károly - krummhorn, blockflöte, Mekis Péter - orgona, Molnár Szilvia - furulya és Lenický József, Csáky Mátyás, Csáky Máté - ütőhangszerek.

A nap lezárásaként még meglátogattuk a várat, ahol a mindenre kiterjedő, részletes vezetésnek köszönhetően igazi élményben volt részünk.

A hangversenyek megvalósulását a Bethlen Gábor Alap, a KULTMINOR - Kisebbségi Kulturális Alap és a Magyar Művészeti Akadémia Művészeti Ösztöndíjprogramja támogatta.

Könyvajánló

Magyar nyelvű otthon - Felvidék

A Magyar nyelvű otthon sorozatnak negyedik kötete a Felvidékkal foglalkozik. A sorozat minden magyarhoz, magyarul tanuló értő emberhez szól, bárhol is éljen a nagyvilágban, bármilyen nyelvi környezetben. Mindenkihez, akit érdekel a magyar nyelv múltja, jelene, jövője.

Mindenkihez, aki tevékeny részese a folyamatnak, amelyben elválík, milyen lesz a magyar nyelv, milyen lesz a Kárpát-medence és a világ magyarsága tíz év vagy épp egy emberöltő múlva.

A negyedik kötetet a Felvidéknek szentelték. Egy olyan történelmi tájnak, mely minden magyar kultúrájának és hagyományának meghatározó része, azokénak is, akik még sohasem jártak erre felé, de főképpen mégis azoknak, akik családjukkal, rokonságukkal, mindennapjaikkal is kötődnek ehhez a csodálatos világhoz, mert szülőföldjük.

A Felvidék valóban sokkal több mint Kárpát-medencei nagytáj. A magyar kultúra bölcsőinek egyike. Történelmi viharokban a régi Felső-Magyarország nem egyszer a Magyar Királyság, a magyar művelődés folytonosságát jelentette, nemcsak karddal és pennával, hanem lélekben is. Csaknem egy évezreden át megfértek itt egymással külön-külön nyelvek s kultúrák, ám ennek a huszadik század hajnalán vége szakadt. Jött két nagy világegés, és új, a magyarság számára tragikus tapasztalatok. De ha veszteségekkel is, túléltek a viharokat, megértük a márt, itt, a Felvidéken egy ma is csaknem félmillió kisebbség és egy nagy kárpát-medencei nyelvközösség tagjaiként. Ma elsősorban rajtunk múlik, beszélünk, dalolunk, táncolunk-e holnap magyarul, mint ahogy az is, hol hogyan szerzünk érvényt sokszor nem is eléggé ismert nyelvi jogainknak. A kötet e kérdésekre is megpróbálja felhívni a figyelmet. Vessük tudatunkba Fábry Zoltán örökbecsű szavait: „A nyelv az emberi létet jelenti: szabad, kötetlen lélegzést... Ha itt bénulás áll be, megérzi az egész szervezet. Népet csak nyelvében és nyelvével lehet felemelni, amiből logikusan következik, hogy nyelve megbénításával ki is lehet semmizni... a szlovákiai magyarság tegnap és ma csak nyelvével és nyelvében élhet emberhez méltó életet.

Éljük meg hát magyar nyelvünket a maga teljességében, és csodáljuk meg, fedezzük fel újra közös hazánkat, a Felvidéket Pozsonytól Kassáig, az Ipoly folyásától a Magas-Tátra folyóvölgyeiig, a régi parasztok, polgárok, kapitányok, várkisasszonyok, lovagok nyomáig.“

Balogh Gábor

Invázió?!

Az európai kultúra és az iszlám struktúrájának a találkozása Európában főként a korábbi gyarmatokról Európába vándorló tömegek (Nagy-Britannia, Franciaország) és a vendégmunkások (Németország) révén jöttek létre. Amíg a számuk az őslakossághoz képest elhanyagolható volt, senki nem foglalkozott érdemben a jelenséggel. Abban is bíztak, hogy az iszlám közösségek spontán asszimilációja és szekularizációja fog végbemenni. Ezzel szemben

egyre nyilvánvalóbb, hogy ez az elképzelés naiv vágyalom volt csupán. Az integráció hiányosságait még látványosabbá tette az a folyamat, amikor 2015-ben nagy tömegben érkeztek muszlimok, akik nem Európában szocializálódtak, és akik hozták magukkal az országuk kultúráját. A különböző háborús konfliktusok elől menekülők és a velük együtt sodródó gazdasági migránsok tömegei több, eddig látens problémára hívták fel a figyelmet. Ezek közül a legakutabb a béke és a biztonság kérdése, valamint a demográfiai kérdés, ami előbb-utóbb a demokratikus többség révén a társadalmi értékrend megváltozásához fog vezetni.

Európa értetlenül áll a második, harmadik generációs muszlim fiatalok úgynevezett radikalizálódásának jelensége előtt is. A radikális iszlámra nagyon fogékonyak az Európában élő, identitásukat kereső muszlimok. Az iszlám ugyanis, különösen az identitásválsággal küzdő poszt-keresztény európaihoz képest, nagyon erős identitást ad. A különböző eredetű frusztráció, amit általában a terrorcselekmények indítékaként szoktak megjelölni, az egyik lehetőség csupán, de nem kizárólagos. A valódi kérdés az, hogy tud-e és milyen identitást tud felkínálni az európai, a francia a német társadalom az útkereső fiataloknak, akik esetleg szeretnének beilleszkedni az adott társadalomba.

Úgy látszik, hogy ezek a tömegek azért jönnek, mert élni szeretnének a modern fogyasztói társadalom kínálta életminőséggel, jótéteményekkel. Ezeket, ha pénzük van, meg is kapják, és ennek ellenére kezdenek el sokszor lázadni, radikalizálódni. Ennek az oka minden bizonnyal az, hogy a fogyasztói társadalom nem tud kielégítő válaszokat adni a legbensőbb identitás kérdéseire, mint például a vallás, az élet értelme és célja. Aki muszlimnak születik, az rendszerint nem változtathatja meg, nem hagyhatja el a vallását, úgy is hal meg. A más vallásúakkal való érintkezést sem tanácsolja az iszlám, a hitehagyást pedig - radikális közösségekben - halállal büntetik. Nem tanácsos tehát a muszlim közegben élő fiatalnak azon gondolkoznia, hogy áttér a kereszténységre vagy bármilyen más vallásra, értékrendre. Amit manapság sokan „radikalizálódásnak” neveznek, az valójában visszatérés az iszlám alapműveihez, gyökereihez.

Európa sokszor naivul még az olyan szélsőségesnek mondható esetekben is lehetőséget ad a szólásszabadságra, mint a dzsihadista politikát hirdető radikális iszlamisták szélsőségesnek minősíthető megnyilvánulásai. Mindezek tükrében a demográfiai adatok még elgondolkodtatóbbak: Berlinben az őslakosok, a keresztény lakosság szaporodási rátája 1,3 a muszlimoké 4,3-5, Brüsszelben a leggyakrabban adott fiúnév a Mohamed.

Ha a politikai Európa idejében nem ébred fel dogmatikus szendregéséből, akkor hamarosan módja sem lesz arra, hogy egyre növekvő csodálkozással szemlélje a csillagos eget maga fölött és az erkölcsi törvényt magában, mert el fog tűnni a történelem süllyesztőjében.

Balga Zoltán

Idősek napja Ipolybalogon

Ipolybalog Önkormányzata és a Csemadok-alapszervezet minden évben kifejezi háláját, tiszteletét és szeretetét azok iránt, akik a hosszú, munkában eltöltött évek után köztünk töltik megérdemelt nyugdíjas éveiket. Idén október 27-én került sor a helyi alapiskola folyosóján arra, az idősek napja alkalmából szervezett rendezvényre, amelyet kb. száz ünnevelt tisztelt meg a jelenlétével. A rendezvényen Bálint Péter polgármester és Lenicky Anett köszöntötte az időseket, majd kívánt további hosszú és boldog éveket a szépkorúaknak.

A programok között látható volt az óvoda apró „szakácsai”-nak műsora, hallható Budai Brigi és Péter Tomika népdalcsokra, a Bukréta hagyományörző asszonyok, valamint ismét elkápráztatta hangjával és temperamentumával a szépkorúakat Demeter Zsuzsi.

Külön ajándékkal megjutalmazták a jubilánsokat, de az est folyamán minden jelenlévő kapott ajándékot. Az ünnepség finom vacsorával és közös beszélgetéssel zárult.

Lenicky Anett

Önkéntesség-önkéntesek

Önkénteseknek nevezzük azokat, akik saját elhatározásukból olyan munkát végeznek, amiért nem kapnak fizetést.

Itt élnek, dolgoznak körülöttünk, értünk. Sokszor észre sem vesszük őket, pedig segítőkészségükkel, fáradhatatlan igyekezetükkel kellemesebbé, könnyebbé teszik életünket, szebbé környezetünket.

Az emberekben sok segíteni akarás van. Ezt leginkább az ún. „tavaszi takarításnál” tapasztaltam. A helyi magyar közösség pártja kezdeményezésével indult el az I. őszi nagy-takarítás községünkben.

Sokan kapcsolódtak be a munkába - sikerült rendbe tennünk a temetőt és környékét, kápolnánkat, templomunk környékét, községi hivatal környékét. Nemcsak takarítottak, tisztogattak, de jutott elég dolgos kéz a faluközpont megszüpítésére is, illetve virágültetésre.

Öröm volt látni az elvégzett munka eredményét, és ezt az örömet átérezte mindenki, aki bármilyen formában segített.

Jó, hogy vannak ilyen áldozatkész emberek, akik munkájukkal érdekesebbé, teljesebbé teszik életünket, megszüpítik községünket.

CSAK TISZTELETTEL, HÁLÁVAL, ELISMERÉSSSEL SZÓLHATUNK RÓLUK!

Köszönettel:

Kosik Szilvia, Ipolykeszi község polgármestere

Október - az idősök iránti tisztelet hónapja

Október az idősök iránti tisztelet hónapja, amely a szép kort megélt emberekről és megbecsülésükről szól. Hálával tartozunk az idősebb generációnak, mert az ő munkájuk eredményére támaszkodva tud a mi generációnk építkezni.

Falunkban október 18-án a helyi önkormányzat szervezésében került sor a szépkorúak ünnepére. Délután öt órakor megtelt a

kultúrház nagyterme. Ízlésesen terített asztalok mellett foglalhattak helyet az idősök. A polgármester úr kedves szavakkal köszöntötte a megjelenteket: jó egészséget, tartalmas, aktív és szép éveket kívánt a nyugdíjasainak. Kiemelte, hogy szükség van tanácsaikra, bölcsességükre, amelyekkel rendelkeznek.

Ezt követően az óvodások és iskolások vidám verses, táncos műsora színt és jókedvet varázsolt a borongós, késő délutánra. Meglepetésként a műsort nyugdíjasaink énekkara zárta a Szépkorúak himnusza című dallal.

A polgármester úr virágcsokorral köszöntötte az éppen aznap 80. születésnapját ünneplő Rimóci Bözske nénit. Valamint köszönetet mondott a 25 éve működő Idősök Napközi Otthona vezetőjének és minden ott dolgozónak, hogy nemcsak az intézmény falain belül foglalkoznak a nyugdíjasokkal, hanem a falu összes idős polgárát segítik.

Ezután finom vacsorát fogyaszthattak el a jelenlévők, melyet az iskolakonyha dolgozói készítettek. Természetesen nem maradt el a muzsika sem: a Kanta fivérek hegedű- és harmonikaduója hívta nótára a megjelenteket.

Élvezetes és hangulatos este volt, melyen mindenki jól érezte magát. Színvonalas műsorral és jó élményekkel gazdagodva térhettek haza, ki-ki a saját otthonába.

Nagy Katalin,
a nagycsalomjai Idősök Napközi Otthonának vezetője

Idősök napja Ipolyszécsénykén

Ipolyszécsényke Község Önkormányzata 7. alkalommal hívta meg 2019. október 20-ára a település szépkorú lakóit az Idősök napja rendezvényre, melyet a Besztercebányai Megyei Önkormányzat (BBSK) támogatott. A polgármester köszöntőjét követően virággal köszöntötték fel a kerek évfordulót ünneplő 9 lakost. A kultúrműsorról a helyi óvodások és a Csillag Musical Társulat gondoskodott, az utóbbi az

„Operettgála“ című előadásukkal. A megvendégelésen Torma Róbert biztosította a zenei aláfestést. A résztvevők jó hangulatban távoztak a nap végén, miután elénekelhették, meghallgathatták kedvenc nótáikat. Reméljük, a jövőben is nagy lesz az érdeklődés.

A szervezők ezúton is köszönik az önkéntesek segítségét, mellyel hozzájárultak a rendezvény elkészítéséhez,

sikeréhez, illetve Besztercebánya Megye Önkormányzatának támogatását.

DJ

S FINANČNOU PODPOROU
BANSKOBYSTRICKÉHO
SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

**A Bethlen Gábor Alap
támogatásának köszönhetően
a Szent Korona Kórus tagjai
egyenöltözetet: pólót és pulóvert kaptak!**

Egy közösségben fontos, hogy a tagok érezzék a kohéziót. A szellemi és értékrendbeli közösségvállaláson túl a külsőségeknek is fontos szerepük van. Ennek egyik megnyilvánulása a közös öltözet. Az egyenruha ad egyfajta tartást, és egyszerű módon közösségformáló hatása van. A külső szemlélő számára szintén az egységet mutatja, mely egy bizonyos szinten predesztinálja a pozitív megítélést és elfogadást.

CzM

LÉVAI SZÍNJÁTSZÓK NAGYCSALOMJÁN

A Csemadok alapszervezete és községünk önkormányzata meghívására november 9-én Nagycsalomjára látogatott a Lévai Garamvölgyi Színpad társulata, hogy bemutassák Nyikolaj Vasziljevics Gogol: HÁZTŰZNÉZŐ c. darabját. A szerző ezt a művét 1841-ben fejezte be, de témája - a házasságtól való félelem és annak halogatása - nem veszített aktualitásából.

A kitűnő szereposztásnak és a nagyszerű előadásnak köszönhető, hogy a helybéli és a környékről idelátogató közönség igazán jól érezhette magát, hisz a heti munka után nincs is jobb alkalom a kapcsolódásra egy szórakoztató vígjáték megtekintésénél.

A Garamvölgyi Színpad már több alkalommal megfordult nálunk, és remélhetőleg nem utoljára látta őket a színházkedvelő közönség.

V.Zs.

Régi nóta,

híres nóta

Járásunkban az idén 20. alkalommal rendeztük meg a magyarnóta-énekesek országos versenyét Őszirozsa címmel. Úgy gondoltuk, hogy a magyar nóta népszerűsítését havilapunkban is vállaljuk azzal, hogy minden számunkban leközölünk majd egy-két nótát, melyek közt lesznek örökzöldek, népszerűek, de kevésbé ismertek vagy ismeretlenek is. Akik ismerik majd a közreadott nótákat, azok énekeljék vagy dalolják, akik nem, azok igyekezzenek ezt másoktól megtanulni és eldalolni.

Fehér hajú öregapám, jaj, de régen
nem mesélsz már nékem.
Nem vezetsz már kézen fogva hazafelé a virágos réten.
Nem köszönsz el minden este csókot adva
két szememre, mint gyermekkoromba.
Felnőttem, de úgy hiányzol, mint a földnek nyári zápor,
hadd álmodjam azt, hogy itt vagy újra.

Fehér hajú öregapám, gondolsz-e rám odafönn az égben?
Amikor az esti csöndben pihenő kis faludra lenézel.
/:S a kelő nap sugarával látod, hogy az öreg háznál
ma is megy a munka.
Unokád is rendre szépen teszi dolgát, mint te régen,
a te kedves nótádat dúdolja.:/

Ne játssz a csókkal, ne játssz a tűzzel, ez a kettő
mindig veszedelmes.
Az első csóknál nem tudsz megállni, megszedül az
ember, ha szerelmes.
/:Csókkal bélelt bűvös csapda, ez a szerelem,
Ha egyszer már benne csücsülsz, nem bánod te sem,
Ne félj hát, pajtás, tegyél egy próbát,
Meglátod, tiéd lesz a mennyország.:/

A sok-sok nóta csak azt dalolja,
hogy a szerelem az élet sója.
Már én se bánom, győzzön csak Ámor,
bátran indulok a nagy csatába.
/:Már nem adok a sokféle mendemondára,
Mert az ajkam a csók ízét nagyon kívánja.
Szerelmes lettem, hű társa lettem,
Kacagok én most már a világra.:/

Táncba hív a nóta engem,
lángra gyújtja szívem, lelkem,
kedvem majd kicsordul.
Csizmám sarka összekoppan,
egyre szebben, mindig jobban,
lábam perdül, fordul.
/:Míg csak bírom, addig folyton járom,
Mindig tüzezebb a dobbantásom,
Táncra perdül minden bennem
/Fodros szoknyám messze lebben/
Nem járhatja senki szebben, nem lesz ennek vége.

A kert novemberben

Fokozatosan rövidülnek a nappalok, végre a várt csapadék is megérkezett, ha a talaj az esőzések után kicsit kiszárad, még hagy tennivalókat a kertben, amelyeket ebben a hónapban kell elvégezni.

A november az őszi mélyszántás és kertásás utolsó hónapja. Ezt a műveletet mind a zöldségeskertben, mind az egyházi virágoknak szánt ágyásban érdemes minél előbb elvégezni. Sokan gondolják, hogy tavasszal is ráérünk erre, ám a tavaszi ásás hatékonysága jóval elmarad az őszihez viszonyítva. A talaj forgatásának több oka van. A felső termékeny réteget lefordítjuk a talajba, így ahol az ideai gyökérszóna volt, az feljebb kerül, az ideai talajfelszín, aminek tápanyagtartalmát a növények nem használták még fel, az pedig lekerül a jövő évi gyökérszóna szintjére. A talajlazítás hatására az őszi-téli csapadékot jobban magába veszi és tartalékolja a föld. A nedves, lazított talaj a fagyok után magától aprómorzsás szerkezetű lesz, szétfagy, azaz ideális magágy. Ha csak tavasszal ásunk, ezt az aprózást a fagy nem tudja elvégezni, így a tavaszi ásás után készített magágy sokkal görgősebb, nagyobb talajdarabokat tartalmazó szerkezetű lesz, ami nem előnyös növényeinknek. Az ásással egy menetben lehetőség van a szerves trágya vagy komposzt kijuttatására és talajba való beforgatására is. Amennyiben műtrágyát használunk, úgy a foszfor- és a kálium-tartalmát összesen is kijuttathatjuk, mert ezek nem mosódnak ki csapadék hatására. A nitrogéntartalmú műtrágyákat azonban mindenképp csak tavasszal juttassuk ki, mert azok a téli csapadékkal a talaj mélyebb rétegeibe mosódhatnak, ahol a növények már nem képesek ezeket hasznosítani. November végére a gyümölcsfák és a lombhullató dísfák, díszcserjék már mélynyugalmi állapotban vannak, így az aktuális metszések elvégezhetők rajtuk. A metszéshez a növények mélynyugalmi állapota azért ideális, mert - nedvkeringés nem lévén - a fertőzések sem tudnak ekkor terjedni a növényben, amire a nyílt sebzések miatt egyébként esély lenne. A hideg idő szintén nem kedvez a kórokozók aktivitásának, ezért és az ilyenkor kevesebb kerti program miatt is, ideális metszéshez ez az időszak. Az idősebb fák, cserjék ifjításának is ez az ideális ideje, hiszen ilyenkor jóval jelentősebb koronarészt távolítunk el, mint a szokásos éves metszések során annak érdekében, hogy a növények alvórügyei aktiválódjanak.

A muskátli kert vagy erkély alaptartozéka, de kedvenc virágfajtánk nem télálló, így a kemény hidegek elérkezése előtt teletetni kell. Eddig kegyes volt az időjárás, sok muskátli még bőven virágzik, de a hónap második felében már mindenképp ideje nyugovóra vonulniuk. A teletetés hátrányokkal is jár, például növényünk nem április végén-májusban virágzik majd, hanem csak június-július tájékán, a folyamat több munkát igényel, mint a tavaszi új adag beszerzése. Télen is figyelni kell a növényekre, ugyanis könnyen pusztulnak a teletetés alatt, legyengülhetnek, gombásodhatnak a nem megfelelő tartási technika miatt. A fajtákat tekintve főleg a futómuskátlit, az angol muskátlit szoktuk teletetni, de tulajdonképpen bármelyik fajta teletethető. Fontos megemlíteni, hogy csak a három évnél fiatalabb növényeket célszerű elpakolni a hideg hónapokra, az ennél idősebb példányok veszítenek a színintenzitásukból, kevesebbet virágoznak, satnyulnak, felkopaszkodnak. A futómuskátlit metsszük vissza körülbelül 10-20 centiméterig. Így csak a tövek maradnak meg, ezeket a csonkokat teletetjük át,

melyeket elég havonta egyszer-kétszer öntözni, tavasszal pedig majd mehetnek napos, meleg helyre. Ha a szerencse is mellénk áll, a tél elmúltával új hajtások növekednek majd rajtuk, ezekből lesz csak virág, a tavalyiakat meghagyva nem igazán várható virágzás. A téli tárolás körülményei fontosak, betartandó a maximum 12 Celsius-fokos hőmérséklet (az optimális 8-10 °C között van), és fagymentes, nem túl párás helyre lesz szükség, különben gombásodás léphet fel. Mindenképp világos telelőhelyen tároljuk növényünket, az ablaktalan pince nem alkalmas.

Álló vagy angol muskátli esetében már több variáció létezik a teletetésre. A biztos, bevált módszer szerint a növényeket virágládástól, mindenestől vigyük be a teletető helyiségbe, amely legfeljebb 6-8 Celsius-fokos, nem nyirkos, és valamilyen beszűrődő fénnel is bír. A növényen két héttel a teletetés megkezdése előtt kell hajtásritkítást végezni, így a sebfelületek még be tudnak száradni, a növény regenerálódni tud, és télen nehezebben gombásodik be. A gombásodást az összeérő levelek is előidézhetik, így ezt előzzük meg. Ha ez a megoldás valamilyen okból nem kivitelezhető, akkor a töveket friss földbe rakva, egy ládába összeültetve, gyökeret-lombozatot erősen visszametszve, homokba vermelve helyezük el a növényeket. Ebben az esetben kicsi az esély a kiszáradásra és gombásodásra, öntözni pedig egyáltalán nem kell. Újabb alternatíva a föld teljes letakarítása a gyökerekről, majd a csupasz tövek újságpapírba csomagolása. Ha így járunk el, akkor a gyökérnyaknál megkötözve rakjuk el a növényeket, de a párás-nyirkos helyet ilyenkor is kerüljük.

Aki tavasszal virágözönben akar gyönyörködni, az ültessen tavaszi hagymásokat! A nárcisz, tulipán, krókusz, császárkorona, jácint, liliom hagymái egészen a fagyok beálltaig a földbe kerülhetnek. A hagymások azért roppant praktikusak, mert tavaszig nem igényelnek törődést, ültetésükkel az ágyás már most rendezett és tiszta lesz, tavasszal pedig gyönyörű virágokkal díszítik majd a kertet.

-ber-

A magyar kultúra napja 2020 - a Palóc Társaság tanulmányíró pályázata

1989-től január 22-e a magyar kultúra napja. 1823-ban ezen a napon fejezte be Kölcsey Ferenc nemzeti imánk, a Himnusz írását. A Palóc Társaság tanulmányírói pályázatának célja a magyarságtudat elmélyítése, a szülőföld iránti hűség erősítése, az anyanyelvi képességek fejlesztése és magyar fiataljaink tehetségének kibontakoztatása.

2020-ban az alábbi témák közül válogathatnak a pályázók:

1. Itt az én világom - Barangolás szülőhelyemen
2. Velem történt - Tábori, nyaralási élményeim
3. A bölcsőtől a koporsóig - Életút
4. „Lángot adok, add tovább!” - Hagyományörzők és a hagyományok éltetése napjainkban
5. Régi mesterségek úzői a mában - Új kihívások, szokások, célok és lehetőségek
6. Mesemondók, igazmondók - Amire elődeim emlékeznek, emlékeztetnek
7. „Fogjuk egymás kezét, ahogyan soha még!” - Az összetartozás tudata megmaradást érlel
8. „Mi egy vérből valók vagyunk” - Gondolataim az összetartozás évről

A pályázattal kapcsolatos tudnivalók:

Résztvevők: a pályázaton az alap (általános) iskolák felső tagozatosai (I. korosztály: 10-14 évesek), a középiskolások (II. korosztály: 15-18 évesek), valamint felnőttek (III. korosztály) vehetnek részt kizárólag erre a pályázatra készített (tehát más felhívásról, pályázatra be nem adott) akár több dolgozattal is.

A dolgozatok terjedelme (kérjük betartását):

az I. korosztályban a saját szövegű dolgozat legkevesebb egy gépelt oldaltól legtöbb 10 gépelt oldalig terjedhet (ami oldalanként kb. 50 sor, soronként 70 leütést jelent)

a II. és a III. korosztályban a saját szövegű dolgozat legkevesebb három gépelt oldaltól legtöbb 25 oldalig terjedhet.

Fontos: a mellékletek (szövegek: adatok, adatközlők, irodalom stb. és rajzok, fényképek, fényképmásolatok) nem értendők a fenti terjedelemből!

A dolgozatok benyújtásával kapcsolatos további formai tudnivalókról részletesen a Palóc Társaság honlapján tájékozódhatnak.

Az elkészült munkákat a z.urban@paloctarsasag.real-net.sk villámlevélcímre kérjük eljuttatni kizárólag egyszerű .doc formátumban, valamint hagyományos postai úton is az alábbi címre:

Palóc Társaság, 991 11 Ipolybalog (Balog nad Ipľom), Kör u. 194., Szlovákia

A dolgozatok beérkezési határideje: 2019. december 15.!

A Csemadok Nagykürtösi Területi Választmányának Facebook-profilja: <https://www.facebook.com/csemadokNTV/>
A Csemadok honlapja: www.csemadok-hu.eu; A Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet honlapja: csemadok.sk/intezet

E lapszám megjelenését a Bethlen Gábor Alap támogatta.

KÜRTÖS Közéleti havilap. Kiadja a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya. A kiadásért felel Balogh Gábor, a CSNTV elnöke, telefon: 0907/84 22 67. Főszerkesztő Bodzsár Gyula, telefon: 0905/71 77 76. Szerkesztők: Hrubík Béla, Balogh Gábor. Műszaki szerkesztő: Kliment Éva. Korrektúra: Németh Ágota. Levélcím: 991 28 Vinica, Nékyská 397/27. E-mail: csemadokntv@gmail.com. Telefon: 0907/85 62 96. Nyilvántartási szám: EV 1419/08. ISSN 1336-3972. IČO 00 419 621. Nyomda: Csemadok OV Velký Krtíš. Terjeszti: a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya. Ára 0,50 EUR. Megjelenik 800 példányszámban. A szerkesztőség álláspontja nem minden esetben azonos az újságban közöltekkel. A kéziratok szerkesztésének, esetleges rövidítésének jogát fenntartjuk. A hirdetések tartalmáért és nyelvhelyességéért felelősséget nem vállalunk.